

и психолошки аспекти“. Феномен је анализиран из више углова а посебна пажња обрађена је на правни аспект и контекст важеће Хашке конвенције, која је налагала минималну сарадњу органа безбедности и поретка са окупатором. Периодом Другог светског рата бавио се и наредни излагач Омер Мерзић, докторанд Института за историјска истраживања у Лондону (Institute of Historical Research). Он је анализирао утицај окупације на репертоар сарајевских биоскопа на почетку највећег глобалног сукоба у историји.

Другу сесију и излагања у историјској секцији засводило је веома занимљиво истраживање студената историје Филозофског факултета у Бањој Луци: Маје Видовић, Жељане Шувире-Кајтарановић и Срђана Прерадовића које се базира на анкети везаној за познавање националне историје. Ради се о 25 питања из националне историје чији се одговори могу пронаћи у уџбеницима историје за основну школу. Анкетиране су особе од 15 до 77 година претежно са територије Републике Србије и Републике Српске, а у њиховим одговорима могао се наслутити степен утицаја псеудоисторичара, као и општи ниво познавања историје испитаника.

Као и претходних година предвиђено је објављивање зборника са скупа а планирано је да буду објављени сви радови учесника који прођу две анонимне рецензије. У нади да ће истраживачи наредне године моћи своја истраживања да представе уживо у Бања Луци, можемо констатовати да је Филозофски факултет из тог града организовао један успешан скуп.

Бојан СИМИЋ

Дунав – мост који спаја културе,
Регионални центар за професионални развој
запослених у образовању, Смедерево, 22. 10. 2021.

Трећи пут је, у организацији Историјског архива у Смедереву, одржан научни скуп везан за историју Подунавља и смедеревског краја. Други пут саорганизатор је био Центар за историјска истраживања Филозофског факултета у Новом Саду. Иницијална замисао директорке архива Данијеле Милошевић 2016. била је да се скуп одржава бијенално, али је због актуелне пандемије претходна година прескочена. Из искуства можемо рећи да је сваки пут тема скупа била шира а број истраживача из различитих институција који су на њему учествовали већи. Тема трећег окупљања била је *Дунав – мост који спаја културе* и на њему је поред пленарног предавања било предвиђено 20 излагача из десетак различитих установа из Србије и региона.

На скупу је учествовало 17 истраживача, који су излагали у четири сесије подељене по хронолошком принципу. Због познате ситуације, део излагача укључио се путем *Zoot* платформе, док је део био присутан у Регионалном центру за професионални развој запослених у образовању у Смедереву. После уводне речи организатора, пленарно предавање одржао је професор Златко Карач са Архитектонског факултета Свеучилишта у Загребу на тему „Урбана физиономија и архитектура Вуковара“. Излагање професора Карача, праћено адекватном презентацијом, у потпуности је испунило очекивања од једног оваквог пленарног предавања.

Прва сесија насловљена „Подунавље и река Дунав у антици“ донела је низ различитих тема: „Оси и Ерависци“ (Селмедин Месиховић), „Грчки извори о Дунаву“ (Светозар Бошков, Ифигенија Радуловић), „Помен Дунава у поетици Клаудија Клаудијана“ (Снежана Вукадиновић, Александра Смирнов Бркић), „Социо-економска динамика римског и касноримског друштва у српском делу Подунавља – археолошка перспектива“ (Гордана Јеремић) и „Дунав као спона током Антике“ (Андреј Живојин). Други панел био је посвећен „Смедеревској тврђави и Дунаву у средњем веку“ а на њему су разматране сполије са представом тријумфалног венца на Деспотовој кули у Смедереву (Бранка Вранешевић, Олга Шпехар) и улога Дунава у средњовековној историји Јужне Угарске (Небојша Карталија). Трећи панел назван „Смедерево и Подунавље у периоду XVII–XIX века“ донео је теме везане за четири париска алманаха који су приказивали освајања Београда 1689. и 1718. (Гордана Крстић Фај), Дунав и Смедерево у делу грофа Марсиљија (Александар Гајић) и за односе Срба и Немаца на простору Бачке Паланке (Предраг Вајагић).

Последњи панел „Дунав и Смедерево у XX веку“ већински је био сачињен од радова истраживача који су били присутни на лицу места, па је на моменте изгледало као да су се ствари вратиле у време пре пандемије. Излагање је отворио Милан Гулић са Института за савремену историју темом „Бердапски пилоти (лоцови) у XX веку“ а наставила Маријана Мраовић из Војног архива анализирајући ангажовање Димитрија Љотића на пољу пропаганде током немачке окупације Србије 1941–1944. Бојан Симић из Института за новију историју Србије говорио је о међународним и локалним аспектима посете Јосипа Броза Тита Смедеревској Паланци децембра 1952. Румунски путници у Београду и јужнословенским земљама били су тема Мирче Марана са Високе школе струковних студија у Вршцу, а Јасмина Живковић из Историјског архива у Пожаревцу говорила је о Великоградиштанској царинарници, односно о привредним, културним и образовним утицајима са севера почетком XX века. Последње излагање на скупу било је оно Снежане Цветковић из Музеја у Смедереву која је говорила о представи Смедеревске тврђаве у ликовној уметности двадесетог века.

Историјски архив у Смедереву, иако најмлађа институција у Архивској мрежи Србије, основана 1992, успешно је организовао још један скуп, за који можемо рећи да постаје традиционалан. У току наредне године можемо очекивати и излазак зборника у коме ће бити презентовани комплетни

радови излагача. Мишљења смо да уз добру организацију његови резултати могу бити успешно представљени како стручној тако и широј јавности које ће у њему имати шта да прочитају и науче.

Бојан СИМИЋ

Међународна научна конференција *The Socialist Economy in Albania (1945–1990): ideological basis, failure and consequences*, Тирана, 17–18. 11. 2021.

Институт за истраживање злочина и последица комунизма у Тирани организовао је своју годишњу конференцију 17. и 18. новембра 2021. а тема је била „Reformat komuniste në ekonomi: ligjshmëria, rezultatet dhe pasojat, 1945–1990“ (The Socialist Economy in Albania (1945–1990): ideological basis, failure and consequences). Конференција је одржана онлајн, због тренутне епидемиолошке ситуације.

Тема конференције односила се на економске реформе у Албанији од 1945. до 1990. Преузимање власти које је извела Комунистичка партија Албаније у новембру 1944. донело је многе промене у држави. У области привреде држава је вршила велики утицај на организовање привредних грана, посебно пољопривреде, индустрије. Овако широка тема, делимично обрађена у стручној литератури, била је полазна тачка Институту за истраживање злочина и последица комунизма у Тирани да организује међународну конференцију на којој су научници излагали о економским питањима, из различитих аспеката, током комунистичког режима у Албанији или сличних искустава у другим бившим комунистичким земљама.

Конференција је трајала два дана. На позив колегинице из Тирани Арманде Кодре, која је заменица директора поменутог института, учествовала сам на конференцији и говорила о свом истраживању југословенско-албанских економских односа 1945–1948. Сви остали учесници били су из Албаније. Организатори су се потрудили око организовања мог учествовања, у смислу преводне програма на енглески језик, као и обезбеђивања преводиоца са енглеског на албански језик за моје излагање и дискусију. Тема је била запажена јер је учесницима било занимљиво да чују о истраживањима обављеним у архивима у Србији. Такође, директор Института је у најави мог излагања истакао да је веома важно да остваримо сарадњу српских и албанских истраживача јер је то веома ретко, па му је зато било изузетно драго да сам прихватила учешће на конференцији. Након излагања, дискусија је трајала неких пола сата, јер су албанске колеге имале питања везана за моја истраживања, па смо разменили мишљења о југословенском економском утицају и интересима у Албанији, као и о улози Енвера